

**MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA AL CARRER DELS
MIRALLERS, 9 (BARCELONA)**

**(Data de la intervenció: 10 d'octubre al 9 de novembre
del 2007)**

Codi MUHBA: 112/07

Direcció: Lluís Juan González

Barcelona, maig del 2009

Índex

Fitxa tècnica-----	3
1. Introducció -----	4
2. Situació geogràfica-----	5
3. Context històric i antecedents arqueològics -----	7
4. Motius i objectius de la intervenció -----	11
5. Mètode de treball -----	12
6. Descripció dels treballs realitzats -----	13
7. Conclusions-----	15
8. Bibliografia -----	16

ANEXES

Planimetria

Documentació fotogràfica

Fitxes estratigràfiques

Inventari del material

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Carrer dels Mirallers, 9 (CODI MUHBA: 112/07)
UBICACIÓ	Barri de la Ribera Districte de Ciutat Vella, Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 431613 Y: 4581916 Z: 4,65 m.s.n.m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	10 d'octubre al 9 de novembre del 2007
PROMOTOR	De Puig i de Fontcuberta Juan Carlos i Cia
EQUIP TÈCNIC	Lluís Juan Gonzàlez, arqueòleg director

1. Introducció

La intervenció arqueològica preventiva de la qual tracta la present memòria, s'ha dut a terme arrel de la necessitat per part de la promotora De Puig i de Fontcuberta Juan Carlos i Cia., de reformar els baixos de la finca situada al núm. 9 dels carrer dels Mirallers, a la ciutat de Barcelona, per tal d'ubicar-hi un despatx professional. Dita reforma suposa la pràctica un rebaix de 0'55 m al subsòl de la finca, un casalot divuitesc amb façana principal al carrer dels Mirallers, on presenta tres portals d'arc escarser; el central és més gran i motllurat, constituint l'accés a un pati interior que estructura tota la parcel·la i on es situa l'escala que permet accedir als pisos superiors.

Donat que aquest indret s'inclou en una zona d'interès arqueològic i alt valor històric, es va creure oportuna la necessitat d'intervenir-hi arqueològicament, realitzant-se un Projecte (codi MHCB 112/07) coordinat pel Museu d'Història de la Ciutat, de l'Ajuntament de Barcelona, i encarregant-se la gestió arqueològica a l'empresa **ATICS, S.L.** La direcció tècnica ha estat duta a terme per l'arqueòleg **Lluís Juan Gonzàlez**, i ha comptat amb la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona.

Els treballs en qüestió han estat realitzats entre els dies 10 d'octubre i el 9 de novembre del 2007.

2. Situació geogràfica

Com ja hem dit a l'apartat anterior, la intervenció arqueològica s'ha realitzat al carrer de Mirallers, al barri de la Ribera, dins el districte de Ciutat Vella de Barcelona. El terme municipal de la ciutat es troba conformat per la plana que delimiten pel S i pel N respectivament, els rius Llobregat i Besòs, amb els seus respectius deltes. El costat NW es troba delimitat per la serra de Collserola, pertanyent a la Serralada Litoral, i que té com punt dominant el Tibidabo; als seus peus trobem altres turons de menor rellevància com ara el turó de la Rovira, el turó de la Peira, el del Carmel i el del Putxet, entre d'altres. Finalment, la mar Mediterrània delimita la plana pel SE.

En aquesta plana quasi completament urbanitzada avui, es destaquen unes zones clarament diferenciades:

- a) El nucli antic, actual districte de Ciutat Vella, que restà emmurallat fins a mitjans del s. XIX. Proper a la mar, està dominat en el seu costat sud pel gran promontori de Montjuïc, que s'aixeca suaument sobre el pla i cau bruscament sobre la mar, facilitant així la defensa del litoral. En aquesta zona hi podem diferenciar tres àrees:
 - un nucli central, sobre l'anomenat *Mons Taber*. Fou sobre aquest petit puig calcari on es va establir la primigènia ciutat romana que més tard donaria lloc a l'actual Barcelona, la *Colonia Iulia Augusta Paterna Faventia Barcino*.
 - al voltant d'aquest nucli central trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval, dins el perímetre de les muralles aixecades al s. XIII. Aquestes viles noves són els actuals barris coneguts amb els noms de les esglésies que els centralitzen: del Pi, de Santa Anna, de Santa Maria del Mar, de Sant Pere i de la Mercè o dels Còdols. El sector que aquí ens afecta el situarem als voltants del que va ser la vilanova de Santa

Maria del Mar, lligada a l'activitat comercial i portuària fins ben entrat els anys 70 del s. XX.

- els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, començaren a ser urbanitzats quan quedaren inclosos dins del tercer recinte fortificat, que es bastí al llarg de la segona meitat del s. XIV.
- b) Una sèrie de petits nuclis de poblament més densos, antics pobles forans creats a l'entorn de la ciutat, sense possibilitat d'aproximar-se a la Barcelona emmurallada per evidents raons estratègiques. No serà fins a darreries del s. XIX, una vegada enderrocades les muralles, que aniran essent annexionats a la ciutat; així, serà Sarrià la darrera de les vil·les incorporades a la ciutat, ja a principis del s. XX.
- c) Una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del s. XIX (l'Eixample del pla Cerdà), quan caigueren les muralles medievals que impedièn el creixement urbanístic de la ciutat. L'Eixample va representar la unió entre la Barcelona vella i els municipis del Pla (que, com ja hem dit, acabarien formant part de la ciutat a partir de la fi del segle).

D'aquesta manera, hem de situar els treballs que aquí ens ocupen al límit septentrional de la Barcelona medieval, a la Ribera, el barri comercial i portuari de la ciutat per excel·lència. Fou el barri econòmicament més important de Barcelona, el més dinàmic i el més densament poblat, havent patit dos moments traumàtics al llarg de la seva història: la construcció de la Ciutadella després de la derrota del 1714, que va suposar la desaparició d'una bona part del nucli, i el tancament del mercat del Born l'any 1974, fins llavors mercat central de la ciutat, que va fer entrar la Ribera en un procés de degradació i abandonament del qual s'ha anat alliberant els darrers anys

3. Context històric i antecedents arqueològics

Context històric

Actualment el barri de la Ribera de Barcelona, comprèn el sector situat entre el passeig de Picasso (que el limita pel nord), l'avinguda del Marquès de l'Argenteria (que suposa el seu límit oriental), la via Laietana (el seu límit meridional), i el carrer dels Carders (el seu límit occidental, que el separa del barri de Santa Caterina). Com ja hem dit anteriorment, la fisonomia del barri ha canviat molt al llarg de la història, ja sigui de manera traumàtica o bé en virtut de les reformes urbanístiques realitzades des del s. XIX; la seva extensió era molt més àmplia que la observada avui en dia, abarcant zones que actualment ocupen el Passeig de Sant Joan i el passeig de Picasso. El canvi més important per la Ribera el va suposar la construcció de la Ciutadella després de la derrota catalana del 1714, que va significar l'enderroc de milers de cases per tal de donar lloc a la nova fortalesa i l'esplanada defensiva que aquesta necessitava, la qual començava on avui hi ha el carrer del Comerç. Igualment, l'obertura de la via Laietana i del carrer Princesa entre mitjans dels s. XIX i principis del s. XX, va fer desaparèixer carrers i places que fins llavors havien servit de frontera amb el veí barri de la Mercè, de Santa Caterina i de Sant Pere, com la plaça de Sant Sebastià, situada on avui trobem l'edifici de Correus i la plaça d'Antoni López.

Al haver format part de l'Ager de la colònia de Barcino, sembla demostrat que l'àrea on s'ha realitzat el seguiment fou ocupada per vil·les des del s. I aC com a mínim, però no serà fins el s. XII que no es comença a urbanitzar per donar lloc a l'anomenada vilanova de Santa Maria de les Arenes, al voltant de la petita església de Santa Maria situada molt aprop de la platja. Aquest procés d'ocupació del territori cal relacionar-lo amb el creixement poblacional propiciat per la bonança agrícola que es va viure entre els ss. X i XII, fenomen al qual més tard haurem d'afegir el creixement comercial dels segles posteriors. És un fenomen força ràpid que ens permet parlar, ja en el s. X, de Santa Maria com una de les villes noves que s'havien desenvolupat al voltant de l'antic nucli romà

del Mons Taber, una vilanova amb una base econòmica centrada en l'activitat comercial i portuària, fruit de la seva proximitat al mar, ben diferenciada de les villesnoves dels Arcs, de Sant Cugat o de Sant Pau, totes elles d'economia agrícola i ramadera.

Tot aquest territori pertanyia, en un principi, a la casa comtal de Barcelona, essent un sector insalubre, conformat per diferents aiguamolls propers a la línia de costa. Amb el temps, les diferents rieres i torrents que hi desembocaven foren dessecats o desviats, propiciant el sanejament de l'indret i iniciant-se una ocupació poblacional al voltant de l'església, en un principi sense cap mena de plantejament urbanístic. La cessió per part de Ramon Berenguer IV (1131-1162) dels terrenys, coneguts com a Rodalia de Corbera, a diferents prohoms de la ciutat, com a pagament dels deutes que hi tenia després que l'ajudessin econòmicament durant la conquesta de Tortosa, va comportar la parcel·lació i l'origen dels carrers que, en bona part, contemplem actualment. Tot aquest nou entramat urbanístic passarà a ser protegit per la nova muralla bastida durant la segona meitat del s. XIII, restant oberta la façana marítima fins el s. XVI, quan es construeix la muralla de mar; això va suposar la primera transformació traumàtica d'un barri que ara es veia privat del que havia estat el mitjà de vida de molts dels seus habitants durant segles, la platja.

Durant els ss. XIII i XIV la Ribera creix de manera imparable, convertint-se en el principal motor econòmic de la ciutat; aquest dinamisme farà que es converteixi en una de les unitats administratives en que es va dividir la Barcelona Medieval, prenent el nom de *Quarter del Mar* o de *Santa Maria*, amb el centre neuràlgic al carrer de Montcada, on s'estableixen els rics comerciants. És ja el barri més poblat de la ciutat, concentrant la majoria de les activitats productives, portuàries i comercials, una bonança econòmica que permet als seus habitants finançar i construir, entre el 1329 i el 1382, una nova església dedicada a Santa Maria del Mar, també coneguda com la Catedral del Mar.

La situació de crisi i l'estat de guerra civil existent durant el s. XV, així com la progressiva colmatació del port que afecta les activitats de la zona, produeixen

un lleu descens poblacional que queda palès als fogatges realitzats durant el 1516; tot i així, la importància econòmica del barri perdurarà fins els inicis del s. XVIII. L'any 1714 marca l'inici de la seva decadència, quan, fruit de la derrota militar durant la Guerra de Successió, Felip V decreta l'enderroc d'un miler de cases del quarter per tal de deixar el terreny lliure per la construcció d'una nova fortalesa que havia de servir per controlar la població de la ciutat. Pel mateix motiu, les autoritats borbòniques van fer desviar el Rec Comtal per l'actual carrer del Rec, fent desaparèixer un element del paisatge urbà que havia acompanyat la Ribera des dels seus orígens.

Al llarg del s. XIX i principis del s. XX, els processos de reforma urbanística, moltes vegades poc respectuoses amb el patrimoni de la ciutat, van anar fent variar molts aspectes del barri. Així van anar desapareixent els cementiris parroquials per convertir-se en places, es van començar a enderrocar les muralles a partir del 1854, es va obrir el carrer Princesa entre el 1851 i el 1853, i es va traçar la via Laietana, oberta entre el 1908 i el 1913. L'enderroc definitiu de la Ciutadella cap el 1868 i la seva conversió en el parc que avui porta el seu nom, va pal·liar lleugerament el trauma provocat el 1714, tot i que el barri ja no tornarà a ésser el mateix. Si bé la creació del mercat del Born l'any 1878 com a mercat central de la ciutat va tornar la Ribera de nou al panorama econòmic de Barcelona, això fou un miratge que va perdurar fins el 1974 quan les seves instal·lacions es traslladaren a la Zona Franca; a partir d'aquell moment tot el sector es va enfonsar en un procés d'abandonament i marginalitat del qual no es va recuperar fins els anys 90

Intervencions anteriors

Han estat nombroses les intervencions arqueològiques dutes a terme a la Ribera, sobretot a partir dels anys 90, quan s'inicia un procés de reforma i dignificació del barri. La més destacable, sense cap mena de dubte, és la gran excavació realitzada al subsòl de l'antic mercat del Born a partir de l'any 2002 (ARTIGUES i FERNÁNDEZ, 2002), la qual va permetre documentar, en un excel·lent estat de conservació, tota la xarxa urbanística existent en aquesta

zona des de períodes medievals fins la definitiva destrucció per les tropes borbòniques, incloent l'antic traçat del Rec Comtal, així com les diferents reformes estructurals que s'hi van anar fent entre els ss. XIV i XVII. Similars a aquestes restes, són les documentades recentment al solar existent entre els núms. 24-38 del passeig de Picasso (CABALLÉ, CASTEJÓN, 2004), i les que sorgiren arrel de diferents cales realitzades entre el carrer de Comerç i l'avinguda del marquès de l'Argenteria l'any 2001, tot i que en un estat de conservació menys destacable (FERRER, 2002).

En relació a la documentació d'àrees de necròpolis en aquest sector, ja el 1983, un equip dirigit per O. Granados (GRANADOS et alii, 1983) van documentar part d'una vila romana a la plaça Víctor Balaguer, amb restes de mosaics, amortitzada per diverses tombes tardoromanes. Farem esment també dels treballs duts a terme al voltant del passeig del Born i la plaça del Fossar de les Moreres (FABREGAS, 2004) (CALPENA, 2004), fruit de la instal·lació del sistema de recollida pneumàtica d'escombraries, mitjançant els quals es va poder observar l'existència de diversos enterraments tardorromans (en fossa simple, caixa de fusta i en àmfora) pertanyents a la necròpolis que entre els ss. IV i VI va existir entre l'església i el mercat, a més de restes de paviments, tres enterraments altmedievals associats a l'antiga sagrera de l'església primitiva, i part de la fossa comuna on s'enterraren els cossos dels defensors de la ciutat morts durant el setge del 1714, situada a la plaça del Fossar de les Moreres. Igualment, els treballs duts a terme per J. Piera i M. Fàbregas entre els anys 1998 i 1999 a la plaça de Sant Cugat del Rec van permetre conèixer l'existència de més enterraments.

Altres intervencions, sobretot durant els anys vuitanta, semblen confirmar una urbanització consolidada a partir del s. XII, com ara les tres cales realitzades a l'anomenat *Edifici de la Carassa*, a la cantonada del carrer de Mirallers amb el de Vigatans (GRANADOS; RIU, 1984). No és estrany, però, documentar estratigrafia d'època romana amb continuïtat fins períodes baixmedievals, tal com va observar N. Miró al controlar els rebaixos necessaris per la instal·lació de la recollida pneumàtica de residus, al carrer Argenteria (MIRÓ, 1997).

Per acabar, destacarem els treballs realitzats per L. Suau a la part posterior de la finca que aquí ens ocupa, amb porta al carrer de Rossic núm. 6, durant els quals es va poder documentar un mur anterior a l'actual edifici, construït possiblement cap el s. XVIII i amortitzat durant el s. XIX (SUAU, 2004).

4. Motius i objectius de la intervenció

Tal i com ja hem indicat en els apartats anteriors, els treballs arqueològics duts a terme han estat propiciats per la necessitat de l'empresa FECSA-ENDESA de realitzar una rasa que permetin la instal·lació d'una nova línia de baixa tensió. El fet de que la zona afectada estigui situada en un indret d'interès arqueològic i alt valor històric, com hem vingut explicant en l'apartat 3, ha donat peu a que es considerés la presència d'un control arqueològic preventiu en vistes a la possible aparició de restes i d'estructures, seguint el procediment establert per la llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, i el Decret 78/2002, de 5 de març, del Reglament de protecció del patrimoni arqueològic i paleontològic.

Podem resumir l'interès històric i arqueològic de la zona on s'han de dur a terme els treballs en diferents aspectes entre els quals destaca el fet que del que ens trobem dins l'ager de l'antiga ciutat romana de Barcelona, concretament a una zona de necròpolis, on s'han documentat tot un seguit d'enterraments tardoromans, tot i que també s'hi ha documentat restes habitacionals des del s. IdC. Igualment, ens trobem en el sector més densament poblat i urbanitzat de la ciutat medieval, part del qual fou destruït d'una manera traumàtica a partir del 1716; tant les restes documentades al Born, com els diferents sondejos realitzats a les rodalies són bona mostra del grau d'ocupació que havia assolit tota aquesta part de la ciutat. Tot i així, l'entramat de carrers on s'engloba el de Mirallers, ha romàs inalterat i conserva el seu urbanisme medieval pràcticament intacte; de fet, la mateixa finca que aquí ens ocupa, es troba inclosa dins el Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històric-Artístic de la Ciutat de Barcelona amb el núm. 488, presentant una fisonomia arquitectònica pròpia del s. XVIII que segurament aprofita restes d'una parcel·lació anterior. A la cantonada del carrer Rossic amb el del Banys Vells, s'hi pot llegir una inscripció amb la data de 1649¹, així com un

¹ Veure Annexes, fotograf. núm. 2

curios relleu conservat dins de l'escala de veïns, que podria datar-se en el s. XVII², segons indica el propi Catàleg del Patrimoni Arquitectònic.

Tots aquests motius creiem que justifiquen per si sols la importància de dur a terme els citats treballs arqueològics a la zona per tal de localitzar i documentar les possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, procurant obtenir la màxima informació de l'àrea i així complementar els estudis realitzats fins el moment.

² Veure Annexes, fotograf. núm. 3

5. Mètode de treball

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en aquesta intervenció arqueològica s'ha utilitzat el mètode de registre ideat per E. C. Harris (HARRIS, 1991).

Es tracta d'una metodologia sistemàtica que consisteix a registrar objectivament els estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació, estructuració i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numera els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (UE), que els individualitza els uns dels altres. Cada UE es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, situació en les plantes i seccions i posició física respecte a la resta d'UE del jaciment amb les quals es relaciona).

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, les quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

6. Descripció dels treballs realitzats

En el moment d'iniciar-se les obres, el 10 d'octubre del 2007, la superfície sobre la qual s'ha de dur a terme la intervenció es troba dividida en dos àmbits diferenciats. El primer àmbit, que hem denominat com a *Àmbit 1*, es presenta com un espai gairebé quadrat (4,80 m x 4,70 m) amb un petit lavabo que també ha de ser desmuntat en el procés de reforma; trobem un terra molt modern, format per grans rajoles de gres³. Pel que fa al segon espai, que hem denominat com a *Àmbit 2*, és més petit que l'anterior (2,30 m x 2,30), s'hi accedeix per una petita porta situada al fons de l'*Àmbit 1* i, de la mateixa manera, es troba pavimentat amb rajoles de gres⁴. Segons consta en el projecte d'obra proporcionat, el procés de reforma implica un rebaix de 0,55 m per tal d'assolir un nivell del paviment d'acord amb l'actual normativa municipal, tret d'un espai d'uns 2 m, situat davant de la porta d'entrada, on s'hi hauran de practicar uns esgraons per salvar el desnivell amb el carrer.

Àmbit 1

Un cop desmuntat el paviment de gres (UE 1001) i la seva preparació de ciment mitjançant martell elèctric, s'ha pogut documentar l'existència d'un nou paviment de rajoles vermelles, de 15 cm x 30 cm (UE 1002)⁵ amb una preparació de ciment molt gruixuda (30 cm en alguns punts). Per sota d'aquest paviment s'ha observat la presència d'un important paquet de runa amb alguns elements ceràmics pertanyents als ss. XVIII i XIX principalment. Tota aquesta runa ha estat retirada manualment fins la cota desitjada (4,00 m.s.n.m.), deixant al descobert un mur, de 3,80 m de llargada per 0,60 m d'amplada, amb orientació NE-SW, paral·lel a la paret mitgera de l'edifici, i cobert per una capa d'arrebossat de calç blanca; aquests elements, així com la cota (4,50 m.s.n.m.)

³ Veure Annexes. Fotograf. núm. 4

⁴ Veure Annexes. Fotograf. núm. 5

⁵ Veure Annexes. Fotograf. núm. 6

semblen coincidir amb les estructures descrites per L. Suau l'any 2004 a la part posterior de la mateixa finca⁶.

L'estudi detallat de dit pany de mur ha permès observar diferències en la tipologia constructiva, cosa que ens han dut a parlar de tres moments cronològics. L'estructura més moderna sembla ser una part del mur (UE 1007) formada per pedra i maó lligats amb morter blanquinós, estructura que s'assentaria sobre una fase més antiga del mur (UE 1009) en la qual ja no observem presència de maons, i s'utilitza un morter grisenc; aquesta fase es troba afectada per una mena de reparació en virtut de la qual es va bastir un mur transversal (UE 1008) del qual hi ha poques restes i que talla la UE 1009⁷. Finalment, i separada per una prima capa d'argila de la UE 1009, s'observa l'existència d'un mur anterior, d'idèntica orientació i mesures, però tipològicament diferent, doncs fa servir pedres lligades amb argila (UE 1013)⁸. Cal dir que totes les fases del mur es trobaven recobertes per l'arrebossat de calç que hem descrit al parlar de la UE 1007, la qual cosa ens indica que, tot i no haver estat construïdes en el mateix moment cronològic, sí que van funcionar com a una mateixa estructura quan es va bastir el darrer pany del mur.

Tant la UE 1009 com la UE 1008, es troben afectades per un retall (UE 1010) que presenta un angle de 90°, tot seguint els murs, possiblement originat per l'espoli de les pedres⁹. Dins l'estrat que farcia aquest retall (UE 1011), s'han pogut documentar diferents fragments de ceràmica romana, entre ells un de ceràmica africana de vora fumada (*Ostia III*, 267), així com un didal de bronze. L'existència d'aquest material ha promogut la realització d'un sondeig de 1,20 m x 1,20 m, amb la finalitat de documentar alguna estratigrafia que permeti la datació de les estructures; l'aparició d'un paviment de lloses (UE 1016)¹⁰ a una cota de 3,50 m.s.n.m., ha frustrat aquesta idea, però, per contra, ha permès

⁶ Veure Annexes. Fotograf. núm. 17, 20 i 24

⁷ Veure Annexes. Fotograf. núm. 26

⁸ Veure Annexes. Fotograf. núm. 28

⁹ Veure Annexes. Fotograf. núm. 17 i 18

¹⁰ Veure Annexes. Fotograf. núm. 21

documentar una nova estructura murària (UE 1017)¹¹ d'idèntica tipologia a la UE 1013, amb la que forma un angle de 90° i que és amortitzada per la mateixa cap d'argila (UE 1012)¹². Igualment s'ha pogut comprovar que la UE 1008 segueix la mateixa orientació que la UE 1017, tot cobrint la UE 1012.

En referència al paviment documentat, aquest es troba realitzat amb lloses irregulars, i presenta restes del mateix arrebossat de calç del qual ja hem parlat anteriorment, la qual cosa ens indica que va estar en ús fins l'amortització de totes les estructures que hem anat descrivint, en algun moment avançat del s. XIX. Més difícil és establir qualsevol cronologia referent a la seva construcció, al igual que passa amb la resta de les estructures, doncs no s'ha permès fer més cales per comprovar l'estratigrafia ni s'ha considerat la possibilitat d'obrir en extensió tot l'àmbit, cosa que haguera permès observar l'extensió total del paviment, així com la relació entre les diferents estructures i les façanes de l'edifici. Com a darrera dada referent a l'àmbit 1, destacarem l'existència d'una capa de carbons i cendra sobre el paviment de lloses (UE 1014)¹³, que hem interpretat com les restes d'una higienització de l'àmbit mitjançant la combustió, poc temps abans de la seva amortització definitiva.

Àmbit 2

Pel que fa a l'àmbit 2, com ja hem dit, molt més petit que l'anterior, un cop desmuntat el paviment de gres, s'ha observat l'existència d'un nou sol de rajoles (UE 2002) idèntic al documentat a l'Àmbit 1 (UE 1002). Per sota d'aquest nou paviment s'ha documentat un gran paquet de runa amb material molt contemporani (plàstics, vidres i materials de construcció) que cobrien diferents canalitzacions de serveis utilitzades fins fa poc temps¹⁴, entre elles una arqueta realitzada amb maó (UE 2006)¹⁵, on desembocava un baixant

¹¹ Veure Annexes. Fotograf. núm. 29 i 30

¹² Veure Annexes. Fotograf. núm. 24 i 27

¹³ Veure Annexes. Fotograf. núm. 23

¹⁴ Veure Annexes. Fotograf. núm. 7

¹⁵ Veure Annexes. Fotograf. núm. 8

procedent dels pisos superiors. Aquesta runa és l'únic element estratigràfic documentat fins arribar a la cota desitjada (4,00 m.s.n.m.).

En el transcurs de l'excavació d'aquesta habitació, s'ha pogut observar la cara interna de la façana que dóna al carrer de Rossic, realitzada en carreus de pedra quadrangulars¹⁶, cosa que la fa divergir totalment de les riostes que conformen la resta de les parets¹⁷. Considerem que aquest fet denota una major antiguitat de les façanes respecte les divisions internes visibles en l'actualitat, la qual cosa permet pensar en els més que possibles orígens medievals de l'edifici.

¹⁶ Veure Annexes. Fotograf. núm. 10

¹⁷ Veure Annexes. Fotograf. núm. 9

7. Conclusions

Un cop finalitzats els treballs duts a terme al núm. 9 del carrer dels Mirallers, de Barcelona, podem parlar de resultats positius des del punt de vista arqueològic. Fruit dels rebaixos realitzats a l'interior de la finca, concretament a l'àmbit 1, s'han pogut documentar un seguit d'estructures pertanyents a una parcel·lació de l'edifici anterior a la que podem observar avui dia, les quals podem agrupar en quatre fases constructives anteriors al s. XIX.

Fase I

Aquesta fase la conformen les estructures més antigues documentades, que serien la UE 1013 i la UE 1017, dos murs realitzats amb pedres irregulars lligades amb argila; en angle de 90° i amb una orientació NW-SE i E-W respectivament, el seu traçat transcorre paral·lel a les riostes que divideixen l'interior de l'actual edifici.

Pel que fa a la seva datació cronològica, s'ha pogut documentar una capa argilosa (UE 1012) amb presència de ceràmica romana, principalment fragments d'àmfora romana i ceràmica comuna, que amortitza les dues estructures i les separa de la següent fase constructiva; no havent-se esgotat l'estratigrafia relacionada amb aquestes estructures ni havent-se documentat cap nivell d'ús relacionable amb les mateixes, creiem, des de l'autoria d'aquesta memòria, que seria molt agosarat parlar d'estructures baix imperials o alt medievals amb les poques dades que tenim ara per ara, tot i que no descartem aquesta possibilitat, més si tenim en compte que el barri de la Ribera ja estava plenament urbanitzat des de finals del s. XIII, i ja abans hi havia hagut ocupació, tal com demostren els antecedents arqueològics de la zona.

Fase II

Aquesta segona fase s'origina a partir l'aprofitament de les dues estructures mencionades anteriorment, a les quals s'afegeix un nou mur (UE 1009), que cobreix totalment la UE 1013, i un paviment de lloses de pedra (UE 1016).

Aquests dos nous elements constructius es caracteritzen per utilitzar pedres irregulars lligades amb un morter de color gris fosc. La UE 1009 es troba tallada per una de les riestes de l'edifici i es troba afectada per un petit retall (UE 1010) amb un farciment que presenta ceràmica comuna romana, absència de vidrades i un fragment de ceràmica africana de vora fumada (*Ostia III*, 267). Si bé aquestes dades ens podrien situar el mur en un moment anterior al s. XIII com a mínim, creiem que la pròpia tipologia constructiva no permet sostenir aquesta idea, havent de ser, per força, una obra més moderna.

Fase III

La següent fase constructiva es troba conformada pel que considerem una reparació de les estructures existents fins el moment, utilitzant-se un morter ataronjat per realitzar un mur (UE 1008), que s'estén sobre la UE 1017, tot tallant la UE 1009. Igualment es veu afectat per la UE 1010 i per una de les riestes de l'edifici. Pel que fa a la seva cronologia, valgui tot allò que ja hem dit en referència a la Fase II.

Fase IV

La darrera fase documentada també bé conformada per un condicionament de les estructures existents, bastint-se un nou pany de mur (UE 1007) sobre la UE 1009, en la qual ja es fa servir maó. Aquesta nova estructura ja no es veu afectada per la UE 1010, al ser posterior, i es caracteritza per l'ús d'un arrebossat de morter blanc que cobreix, en major o menor mesura, totes les estructures que hem anat documentant fins el moment. Hem de considerar que aquesta ha de ser la fase documentada per L. Suau a la part posterior de la mateixa finca l'any 2004, doncs coincideixen tant la presència de l'arrebossat de calç, com la pròpia amortització de l'estructura, amb runa i alguns fragments ceràmics datables entre els ss. XVIII i XIX. Destacarem la presència d'una capa de carbó i cendra (UE 1014) entre la colmatació de runa i el paviment de lloses, possible vestigi d'un procés d'higienització de l'àmbit mitjançant combustió, abans de la seva amortització definitiva.

Conclusions finals

Tots els elements semblen indicar que ens trobem davant una parcel·lació anterior a la distribució actual de la finca, doncs les diferents estructures es troben afectades d'una manera o altra per les riostes modernes de l'edifici. Pel que fa a la seva assignació cronològica, només podem dir que tot el conjunt d'estructures documentat deuria estar en ús des d'un moment indeterminat fins ben entrat el s. XIX, moment en que s'higienitza l'àmbit mitjançant el foc i es colmata amb runa per tal d'anivellar l'interior de la finca amb el carrer. Tot aquest procés l'hem de veure vinculat a les transformacions que afecten la majoria d'edificacions de la Ribera a partir del s. XVIII, degut als canvis en la demanda d'espai, que provoquen la transformació dels vells casals senyorials del s. XIV mitjançant noves compartimentacions i pavimentacions, però sense alterar en gran mesura l'urbanisme medieval existent, arribant al seu punt àlgid amb el creixement demogràfic de Barcelona a partir del s. XIX. És possible que alguna de les reformes documentades tingui relació amb la inscripció existent a l'exterior de la casa, ja citada anteriorment, i que ens indica l'any 1649.

En referència a la fase més antiga documentada (fase I), la tipologia constructiva i la presència de material romà a la UE 1012, ens podria fer parlar de dos murs aprofitats des d'època baix imperial o durant l'alta edat mitjana, tot i que l'escassetat de les dades obtingudes i la pròpia limitació de la intervenció no ens permeten una confirmació ferma en aquest sentit. Creiem, des de l'autoria d'aquesta memòria, que hauria estat convenient obrir en extensió tot l'àmbit 1 per comprovar el funcionament de les estructures documentades amb les façanes de l'edifici corresponents al carrer de Mirallers i al de Rossic, així com la realització d'algun sondeig sota paviments per tal d'obtenir una cronologia més concreta.

Per aquest motiu, donats els antecedents històrico-arqueològics tant de la zona com de la pròpia finca, i no havent-se esgotat l'estratigrafia antròpica a cap dels sectors intervinguts, considerem oportú tenir en compte totes les dades aquí exposades davant la realització de possibles treballs en el futur.

8. Bibliografia

- **AAVV.-** *Actes del I congrés d'història del Pla de Barcelona, celebrat a l'Institut Municipal d'Història. El Pla de Barcelona i seva història.* 1982
- **AAVV.-** *Història de Barcelona*, vol. 2, 3, 4, 5. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.
- **AJUNTAMENT DE BARCELONA.** *Urbanisme de Barcelona.*
<http://www.bcn.es/urbanime>
- **ARTIGUES CONESA, P. LI.; FERNÁNDEZ ESPINOSA, A.-** *Memòria de la intervenció arqueològica a l'Antic Mercat del Born de Barcelona.* Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, 2002. Inèdit.
- **ALBERCH I FUGUERAS et alii.-** "Ciutat Vella i Eixample" a *Els Barris de Barcelona*, Vol I, Ed. Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1999.
- **CALPENA MARCO, D.-** *Memòria arqueològica de les intervencions realitzades al voltant del passeig del Born. Barri de la Ribera, Ciutat Vella.* Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, 2004.
- **GARCIA I ESPUCHE, A.-** *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial.* Barcelona, 1986.
- **HARRIS, E.C.-** *Principios de estratigrafía arqueológica.* Crítica. Barcelona, 1991.
- **SUAU i LLEAL, L.-** *Memòria de la intervenció arqueològica al carrer de Rossic núm. 6, Barcelona.* Servei d'arqueologia de la Generalitat de Catalunya, 2004.

- **TRAVESET i CIVIT A.-** *Memòria la intervenció arqueològica preventiva al carrer de Manresa, 5-9, i al carrer de l'Argenteria.* Barcelona, Servei d'arqueologia de la Generalitat de Catalunya, 2003.

ANEXES

- **Fitxes estratigràfiques**
- **Planimetria**
- **Documentació fotogràfica**
- **Inventari del material**

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1001	
Sector: 1	Fase: VII		Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ		Paviment			
DESCRIPCIÓ		Paviment de rajoles de gres de 30 x 30 cm.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1002	Cobert per	
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1002	
Sector: 1	Fase: VII		Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ		Preparació de paviment			
DESCRIPCIÓ		Preparació del paviment UE 1001, formada per una capa de ciment d'uns 5 cm.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1003	Cobert per	1001
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1003	
Sector: 1		Fase: VI		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ		Paviment			
DESCRIPCIÓ		Paviment format per rajoles de 30 x 15 cm.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1004	Cobert per	1002
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1004	
Sector: 1		Fase: VI		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ		Preparació de paviment			
DESCRIPCIÓ		Preparació del paviment UE 1003, formada per una capa de ciment d'uns 10 cm.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	1005	Cobert per	1003
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1005	
Sector: 1	Fase: V		Cronologia: s. XIX		
DEFINICIÓ		Preparació de paviment			
DESCRIPCIÓ		Preparació d'una paviment anterior, formada per morter sorrenc ataronjat.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Reblert per		
	Cobreix a	1006	Cobert per	1004	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 1006	
Sector: 1	Fase: V		Cronologia: s. XIX		
DEFINICIÓ		Estrat			
DESCRIPCIÓ		Estrat de runa que anivella l'antic terra de la finca amb el carrer. Presenta ceràmica dels ss. XVIII i XIX.			
MATERIAL DIRECTOR		Ceràmica vidrada, rajola polícroma			
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Reblert per		
	Cobreix a	1007, 1008, 1011, 1014	Cobert per	1006	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a	1009, 1013	Se li entrega		

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1007	
Sector: 1	Fase: IV	Cronologia: ant. s. XIX		
DEFINICIÓ	Mur			
DESCRIPCIÓ	Mur format per pedra i maó, lligat amb morter blanquinós. Presenta arrebossat blanc de calç. Aprofita un mur anterior.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	1011	Cobert per	1006
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a	1009, 1008	Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	1006

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1008	
Sector: 1	Fase: III	Cronologia: ant. s. XIX		
DEFINICIÓ	Mur			
DESCRIPCIÓ	Mur format per morter ataronjat, paral·lel a la façana del carrer Mirallers. Aprofita un mur anterior.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	
	Talla a		Tallat per	1010
	Es recolza a	1012	Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	1006

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1009	
Sector: 1	Fase: II	Cronologia: ant. s. XIX		
DEFINICIÓ	Mur			
DESCRIPCIÓ	Mur formant per pedres lligades amb un morter grisenc. Aprofita una estructura anterior			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	
	Talla a		Tallat per	1008, 1010
	Es recolza a	1012	Se li recolza	1007
	S'entrega a		Se li entrega	1006

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1010	
Sector: 1	Fase: IV	Cronologia: ant. s. XIX		
DEFINICIÓ	Retall			
DESCRIPCIÓ	Retall que afecta els murs UE 1008 i 1009. Presenta material romà, tot i que ha de ser més modern			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	1011
	Cobreix a		Cobert per	1007
	Talla a	1008, 1009	Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1011	
Sector: 1	Fase: IV	Cronologia: ant. s. XIX		
DEFINICIÓ	Farciment			
DESCRIPCIÓ	Farciment del retall UE 1010. Presenta material romà, però sembla estar descontextualitzat.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a	1010	Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	1007
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1012	
Sector: 1	Fase: I	Cronologia: romana (?)		
DEFINICIÓ	Estrat			
DESCRIPCIÓ	Estrat format per una capa d'argila grisa existent entre els murs més antics (UE 1013 i 1017) i les UE 1008 i 1009. Presenta material romà.			
MATERIAL DIRECTOR	Ceràmica comuna romana, àmfora romana			
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	1013, 1017	Cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	1008, 1009
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1013	
Sector: 1	Fase: I	Cronologia: romana (?)		
DEFINICIÓ	Mur			
DESCRIPCIÓ	Mur format per pedra lligada amb argila grisenca.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	1012
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	1016, 1017
	S'entrega a		Se li entrega	1006, 1014

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1014	
Sector: 1	Fase: IV	Cronologia: ant. s. XIX		
DEFINICIÓ	Estrat			
DESCRIPCIÓ	Capa de cendra d'uns 5 cm, sobre UE 1016. Possibles restes d'higienització de la sala abans de l'amortització.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	1016	Cobert per	1006
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a	1013, 1017	Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1016	
Sector:1	Fase: II	Cronologia: ant. s. XIX		
DEFINICIÓ	Paviment			
DESCRIPCIÓ	Paviment format per lloses de pedra irregulars. Presenta restes d'arrebossat de calç. Morter grisenc.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	1014
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a	1013, 1017	Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 1017	
Sector: 1	Fase: I	Cronologia: romana (?)		
DEFINICIÓ	Mur			
DESCRIPCIÓ				
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	1012
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a	1013	Se li recolza	1016
	S'entrega a		Se li entrega	1006, 1014

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.:	
Sector: 2	Fase: VII	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Paviment			
DESCRIPCIÓ	Paviment de rajoles de gres, de 30 cm per 30 cm.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	2002	Cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 2002	
Sector: 2	Fase: VII	Cronologia: s. XX-XXI		
DEFINICIÓ	Preparació			
DESCRIPCIÓ	Preparació del paviment UE 2001. Capa de ciment d'uns 5 cm.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	2003	Cobert per	2001
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

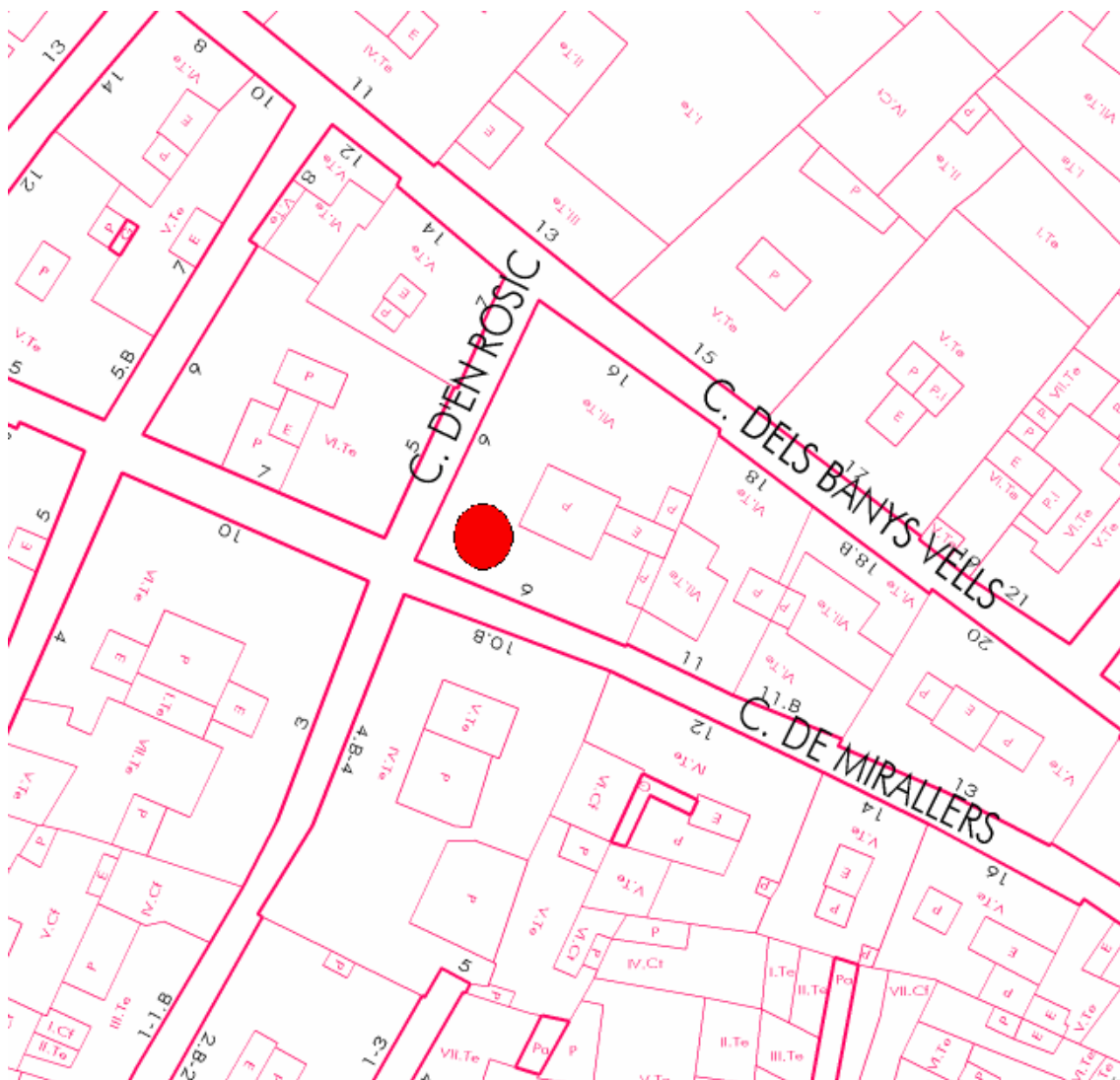
FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 2003	
Sector: 2		Fase: VI		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ		Paviment			
DESCRIPCIÓ		Paviment de rajoles de 30 cm per 15 cm.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	2004	Cobert per	2002
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA				U.E.: 2004	
Sector: 2		Fase: VI		Cronologia: s. XX	
DEFINICIÓ		Preparació			
DESCRIPCIÓ		Preparació del paviment UE 2003. Capa de ciment d'uns 5 cm.			
MATERIAL DIRECTOR					
SEQÜÈNCIA FÍSICA		Igual a		Equivalent a	
		Rebleix a		Reblert per	
		Cobreix a	2005	Cobert per	2003
		Talla a		Tallat per	
		Es recolza a		Se li recolza	
		S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 2005	
Sector: 2	Fase: VI	Cronologia: s.XX		
DEFINICIÓ	Estrat			
DESCRIPCIÓ	Estrat format per aportacions de runa, amb restes molt contemporànies. Anivellament			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a	2006	Cobert per	2004
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRÀFICA			U.E.: 2007	
Sector: 2	Fase: V	Cronologia: ant. s. XX		
DEFINICIÓ	Estrat			
DESCRIPCIÓ	Estrat format per argila vermella molt sorrenca. No s'ha intervingut.			
MATERIAL DIRECTOR				
SEQÜÈNCIA FÍSICA	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		Reblert per	
	Cobreix a		Cobert per	2005
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

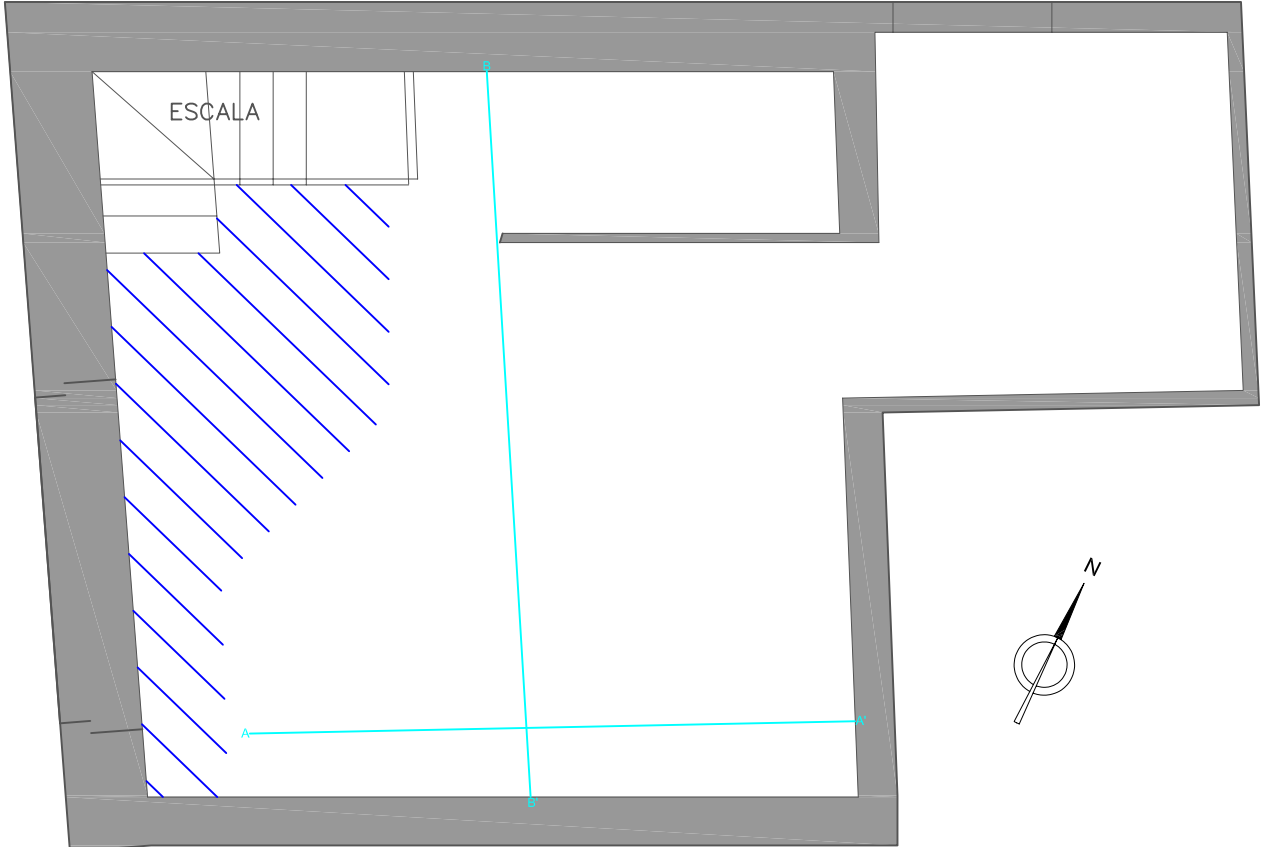
Planimetria

Situació de la finca

Carrer de Rossic

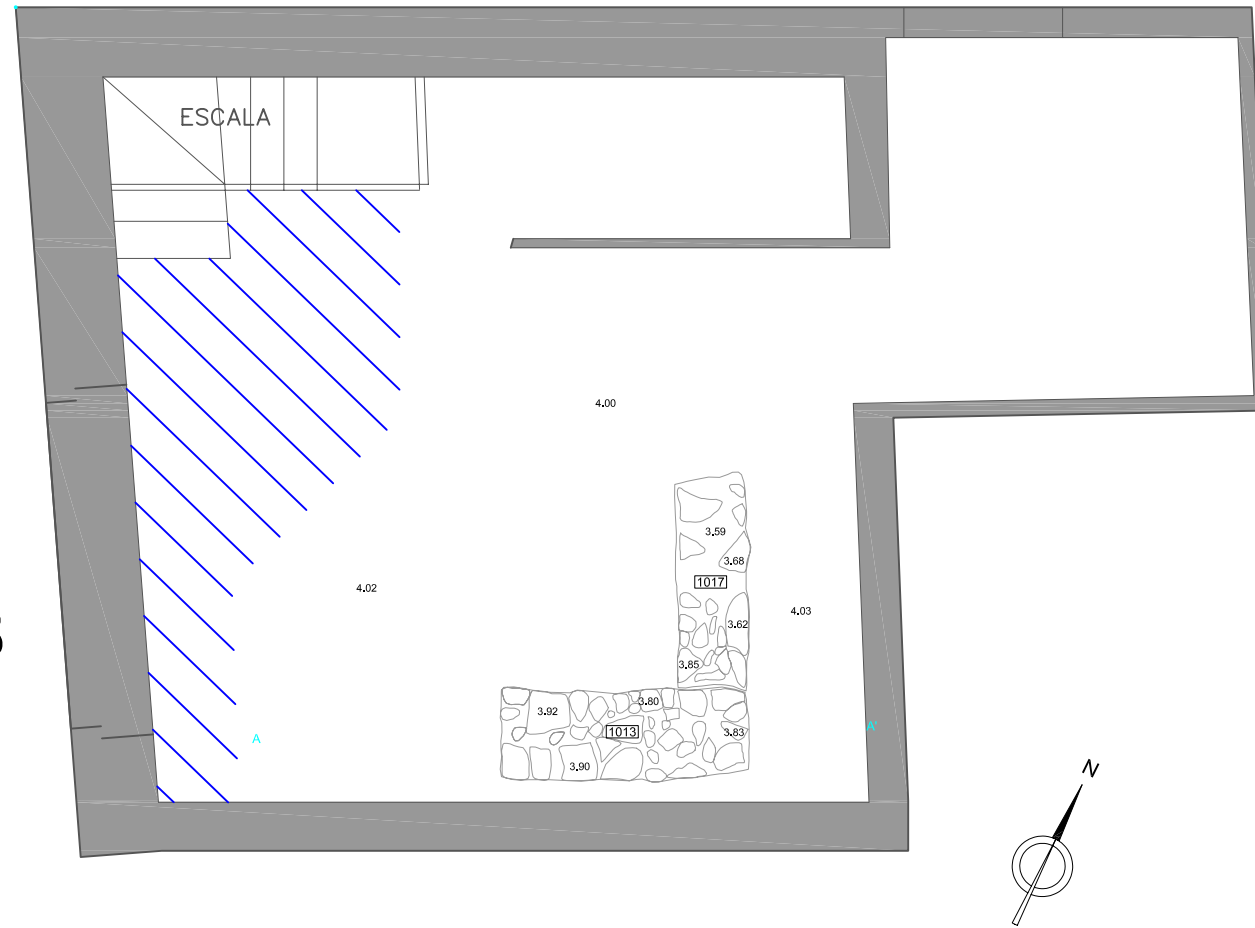
Carrer dels Mirallers

Àrea no intervinguda

Carrer de Rossic

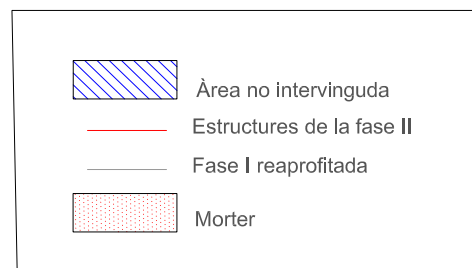
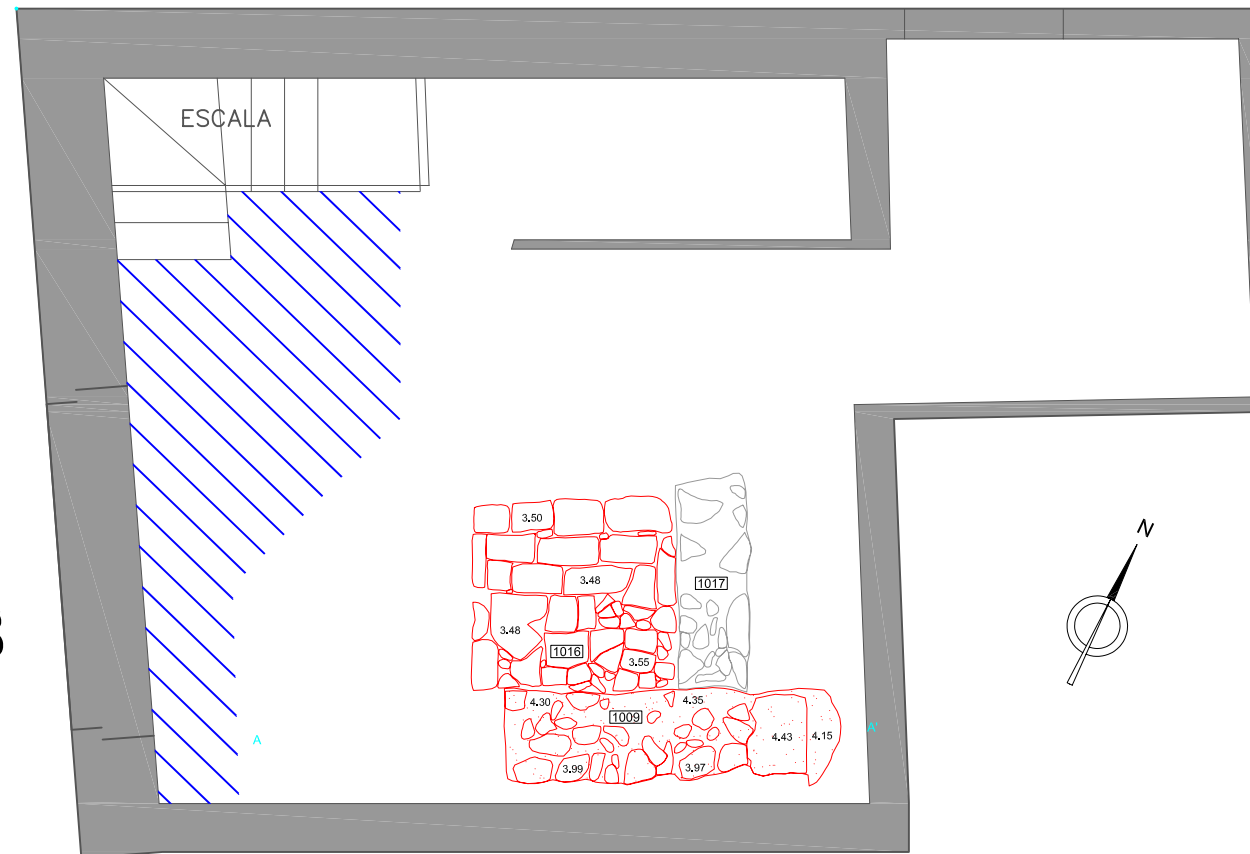
Carrer dels Mirallers

 Àrea no intervinguda

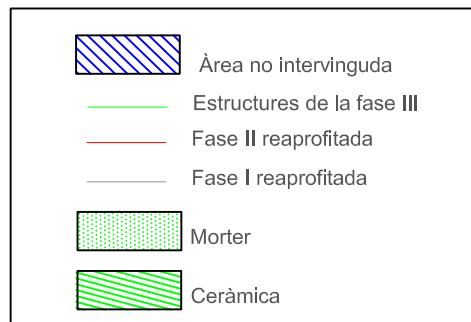
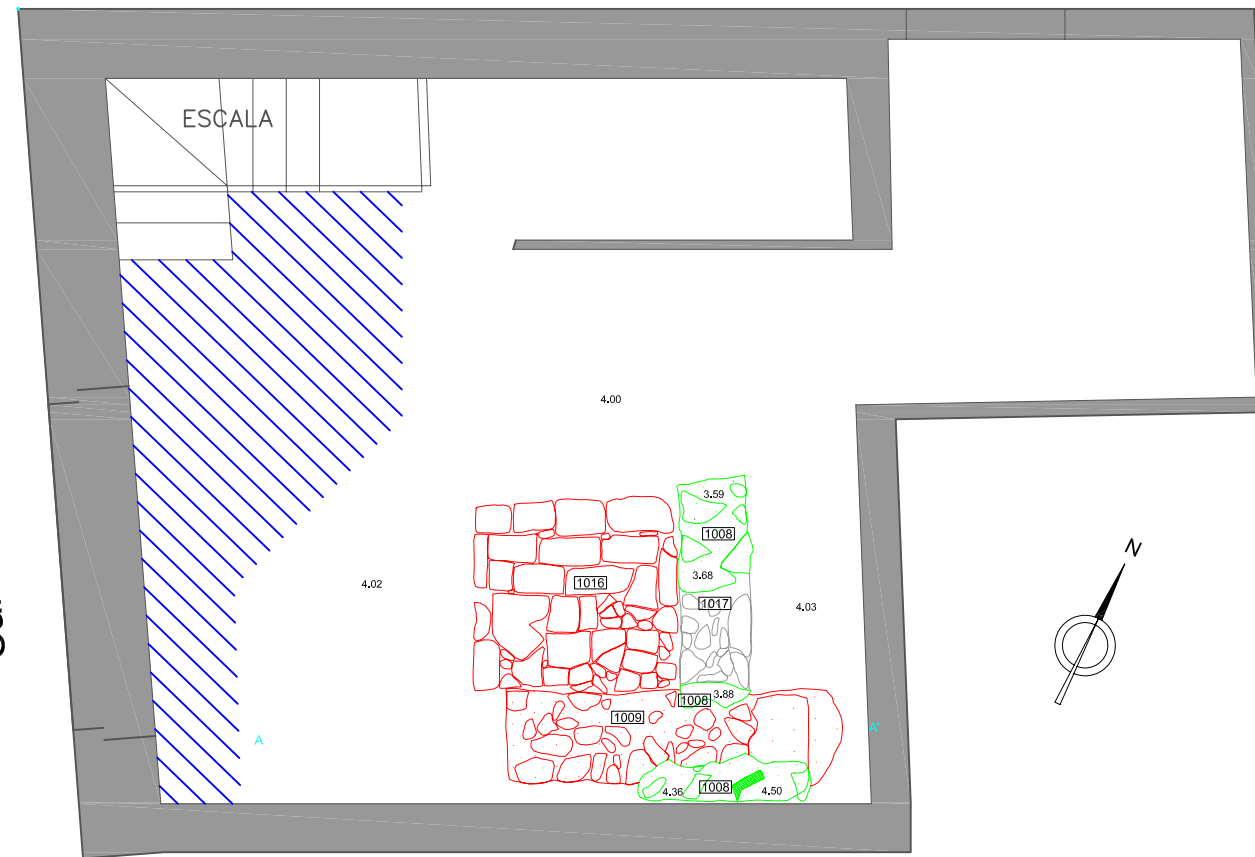
Carrer de Rossic

Carrer dels Mirallers

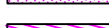
Carrer de Rossic

Carrer dels Mirallers

Carrer de Rossic

- Àrea no intervinguda
- Estructures de la fase IV
- Fase III reaprofitada
- Fase II reaprofitada
- Fase I reaprofitada
- Morter
- Ceràmica

Documentació fotogràfica

Fotografia núm. 1: exterior de l'edifici

Fotografia núm. 2: data existent a la cantonada del carrer de Rossic amb el carrer dels Banys Vells

Fotografia núm. 3: relleu existent a l'interior del pati de la finca

Fotografia núm. 4: àmbit 1 abans de l'inici dels treballs

Fotografia núm. 5: àmbit 2 abans de l'inici dels treballs

Fotografia núm. 6: UE 2002

Fotografia núm. 7: serveis moderns existents sota la UE 2002

Fotografia núm. 8: UE 2006

Fotografia núm. 9: àmbit 2 un cop finalitzats els treballs

Fotografia núm. 10: paret NW de l'àmbit 2

Fotografia núm. 11: paret NE de l'àmbit 2

Fotografia núm. 12: paret SE de l'àmbit 2

Fotografia núm. 13: paret SW de l'àmbit 2

Fotografia núm. 14: riosta SW i façana

Fotografia núm. 15: afectació de la riosta SW

Fotografia núm. 16: riosta SW un cop desmuntada parcialment

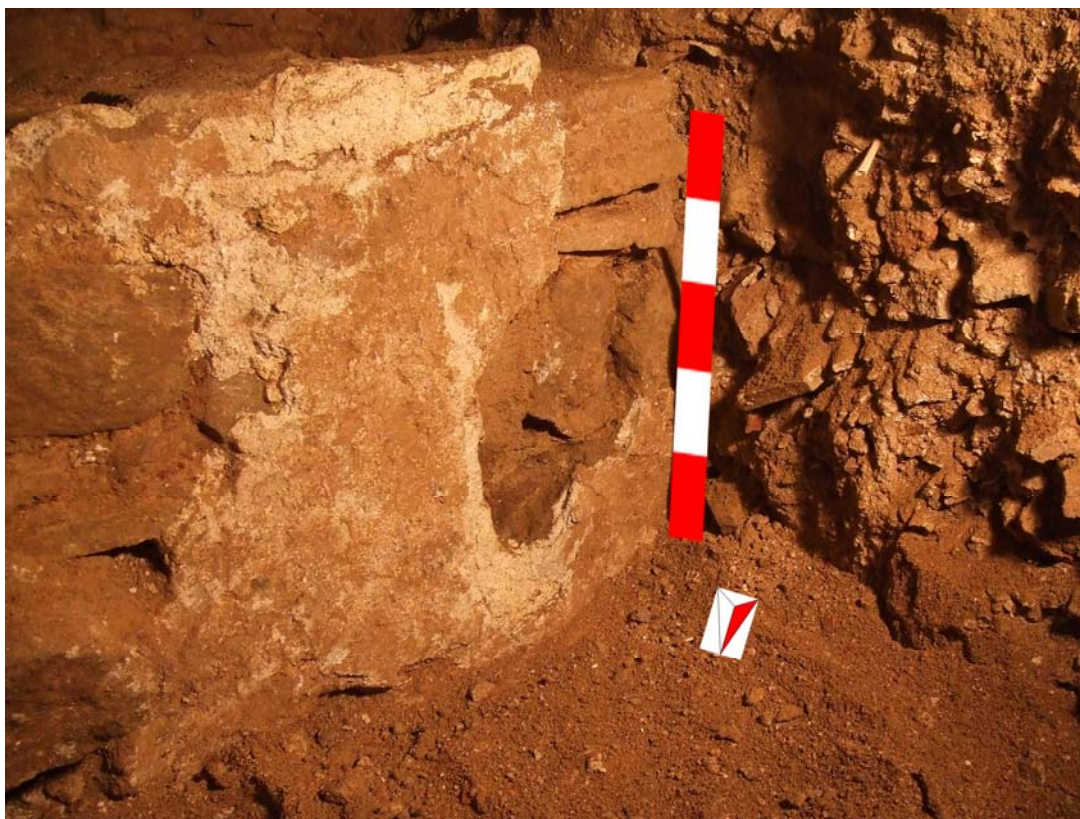
Fotografia núm. 17: UE 1007, 1008, 1009 i 1011

Fotografia núm. 18: UE 1007, 1008, 1009 i 1010

Fotografia núm. 19: UE 1009, tallada per la riosta de l'edifici

Fotografia núm. 20: arrebossat de la UE 1007

Fotografia núm. 21: sondeig i UE 1016

Fotografia núm. 22: arrebossat sobre UE 1016

Fotografia núm. 23: UE 1014

Fotografia núm. 24: diferents fases del mur

Fotografia núm. 25: UE 1008

Fotografia núm. 26: UE 1008

Fotografia núm. 27: UE 1012

Fotografia núm. 28: UE 1013

Fotografia núm. 29: UE 1017

Fotografia núm. 30: UE 1017

Fotografia núm. 31: Vista general de les restes documentades

INVENTARI DE MATERIAL

Núm. Inventari	Material	Tipus	Classificació	Forma	Núm. total frag.	Observacions	Cronologia
112/07-1011	Ceràmica	OPC	13258	VO	1	Ostia III 267	100-475
112/07-1011	Ceràmica	SF	13250	SN	10		Indet.
112/07-1011	Ceràmica	SF	13250	VO	2		Indet.
112/07-1011	Ceràmica	SF	13251	SN	1		Indet.
112/07-1011	Ceràmica	SF	13251	SN	1		Indet.
112/07-1011	Ceràmica	OLL	13251	VO	1		Indet.
112/07-1011	Ceràmica	AMF	13304	SN	2		Indet.
112/07-1011	Bronze	DID	20001		1		Indet.

112/07-1012	Ceràmica	AMF	13304	SN	2		Indet.
112/07-1012	Ceràmica	FIN	13251	FO	1		Indet.